

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul consolidat de modificare a Codului contravențional
al Republicii Moldova nr. 218/2008

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul consolidat de modificare a Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 este elaborat de Ministerul Justiției, inclusiv în baza propunerilor înaintate de autoritățile și instituțiile publice, precum și a reprezentanților societății civile.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Condițiile ce au impus elaborarea prezentului proiect sunt structurate în 3 categorii: i) executarea Hotărîrii Curții Constituționale (HCC 22/2023¹) ii) executarea unor acțiuni/măsurî din acte de politici și iii) soluționarea deficiențelor sau îmbunătățirea cadrului legal Proiectul de lege a fost elaborat în scopul îmbunătățirii cadrului normativ care va permite atingerea unui grad mai înalt de protecție a drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, proprietății, ordinii publice și a altor valori sociale ocrotite de lege, precum și în scopul prevenirii săvârșirii de noi contravenții. Totodată, proiectul urmărește eliminarea deficiențelor identificate în practica de aplicare a cadrului normativ orientate spre atingerea scopului propus. În același timp menționăm faptul că, în procesul de elaborare și promovare a proiectului de lege, mai multe autorități și instituții au semnalat deficiențe și lacune ale legislației contravenționale, Ministerul Justiției recepționând propuneri de modificare de la următoarele autorități: Procuratura Generală, Cancelaria de Stat, Ministerul Afacerilor interne, Ministerul Finanțelor, Ministerul Culturii, Ministerul Sănătății, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Mediului, Ministerul Apărării, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Muncii și a Protecției Sociale, agențiile de stat, precum și societatea civilă. Astfel, propunerile parvenite în adresa Ministerului Justiției vin de la diverse autorități, fiecare ținând cont de specificul activității sale. Astfel, există sugestii cu privire la aproximativ toate capitolele din Codul contravențional, acoperind o gamă largă de aspecte și reglementări. Aceste propuneri sunt esențiale pentru a asigura o legislație contravențională actualizată, eficientă și

¹ https://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/h_22_2023_49g_2023_rou.pdf

echitabilă, care să răspundă nevoilor și realităților societății actuale. În acest sens se reiterează că, reieșind din caracterul evolutiv al relațiilor sociale, statul are obligația de a adapta normele legislative la realitățile sociale și a acorda o maximă protecție valorilor sociale ocrotite de lege.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În prezent, experiența aplicării legislației contravenționale se confruntă cu o serie de provocări și deficiențe în practica de zi cu zi, care impun necesitatea unor actualizări urgente. Aceste probleme sunt rezultatul unor schimbări legislative recente, a cerințelor tot mai complexe de protecție a drepturilor și libertăților persoanelor și a evoluției rapide a relațiilor sociale și economice, care necesită ajustări continue ale normelor contravenționale pentru a rămâne relevante și aplicabile.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Pornind de la această stare de lucruri, dar și în vederea îmbunătățirii cadrului legal existent se propune modificarea esențială a mai multor norme din *Codul contravențional*. Prevederile proiectului sunt structurate în următoarele compartimente:

I. ÎN PARTEA CE ȚINE DE EXECUTAREA HOTĂRÎRII CURȚII CONSTITUȚIONALE NR. 22 PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI DIN ARTICOLUL 126 ALIN. (2) DIN CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ (GARANȚIILE RIDICĂRII INFORMAȚIEI PRIVIND CONVORBIRILE TELEFONICE).

Curtea Constituțională a constatat că procedura ridicării informațiilor privind convorbirile telefonice conform articolului 126 alin.(2) din *Codul de procedură penală* (în continuare – CPP) nu corespunde în totalitate condițiilor minime impuse de jurisprudența Curții Europene și garanțiilor prevăzute de articolele 23 și 30 din *Constituție*. Accesul la istoricul informațiilor privind conversațiile telefonice anterioare trebuie să fie însoțit, *mutatis mutandis*, de condițiile și garanțiile aplicabile măsurilor speciale de investigație prevăzute la articolele 132¹, 132⁴, 132⁵ și 134⁴ din *Codul de procedură penală*. Astfel, textul „precum și ridicarea informației privind convorbirile telefonice” din articolul 126 alin. (2) din *Codul de procedură penală* este constituțional, în măsura în care procedurii de ridicare a informațiilor privind conversațiile telefonice îi sunt aplicate, *mutatis mutandis*, condițiile și garanțiile măsurilor speciale de investigație.

Întrii executarea hotărârea Curții Constituționale și dat fiind faptul că, art. 427 alin.(3) din Cod Contravențional (în continuare – CC) cuprinde aceeași

procedură de ridicare a informației privind convorbirile telefonice ca în procesul penal, se dovedește a fi necesar de modificat și procedura din Codul contravențional deoarece, art. 126 alin.(2) din CPP a fost modificat deja prin *Legea nr. 286/2023 pentru modificarea unor acte normative*.

II. CAPITOLUL II. CONTRAVENȚIA. RĂSPUNDEREA CONTRAVENȚIONALĂ

Art. 16 alin.(2) – Această modificare introduce un șir nou de contravenții pentru care minorii între 16 și 18 ani pot fi trași la răspundere contravențională. Se urmărește responsabilizarea minorilor în ceea ce privește comportamentele antisociale care pot afecta grav ordinea publică, siguranța publică și integritatea bunurilor și persoanelor. Astfel alineatul (2) al art. 16 se completează cu următoarele contravenții: art. 50, 70, 70¹, 70², 70⁴, 76¹, 77², 78¹, 78², 90, 90¹ alin.(17) și (18), 106, 364 alin.(2) și (2¹), 365⁵.

III. CONTRAVENȚII CE ATENTEAZĂ LA DREPTURILE POLITICE, DE MUNCĂ ȘI ALTE DREPTURI CONSTITUȚIONALE ALE PERSOANEI FIZICE

Art. 49 alin.(6) - Potrivit art. 80 alin. (9) din *Codul Electoral nr.325/2022*, nicio altă persoană nu poate rămâne în incinta secției de votare mai mult timp decât este necesar pentru votare. În rază teritorială de 100 de metri de la localul votării, inclusiv în alte încăperi ale sediului unde este amplasată secția de votare, este permisă prezența continuă sau permanentă doar a reprezentanților forțelor de ordine desemnați să asigure menținerea ordinii publice și securitatea procesului electoral, sau persoanele specificate la alin.(8).

Ținând cont de faptul că în cadrul unor scrutine au avut loc situații de perturbare a proceselor electorale, altele decât cele care cad sub incidența alin. (3) al art. 49 din CC, care au blocat activitatea organelor electorale și au prezentat probleme de calificare pentru inspectoratele de politie. Totodată, CC nu sancționează persoanele, altele decât cele indicate la alin. (8), (9) art.80 din *Codul Electoral*, în cazul rămânerii acestora în incinta secției de votare și în raza de 100 de metri de la localul votării mai mult timp cât este necesar pentru votare, drept motiv pentru care art.49 CC se completează cu alin.(6).

Art. 51 - Conform art. 68 alin. (6) din *Codul Electoral* în cadrul aceluiași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent. Având în vedere că în cadrul alegerilor din 5.11.2023 în anumite circumscripții au fost situații când o persoană a candidat la funcțiile de consilier raional/municipal în același timp din partea unui partid și în calitate de candidat independent, astfel, în scopul prevenirii acestora la următoarele scrutine propunem modificarea art. 51 CC.

Art. 52 alin.(4) - Tot în cadrul alegerilor locale din 5.11.2023, au fost înregistrate cazuri de efectuare a agitației electorale până la începerea campaniei electorale, precum și cu implicarea minorilor. Din acest motiv, la art.52 CC se completează cu alin.(4) astfel încât să poată fi sancționate faptele de implicare a minorilor în acțiuni de agitație electorală.

Completarea **art.55 cu lit. a¹**) vine să asigure că în procesul de angajare, angajatorul nu va solicita alte acte care nu sunt prevăzute de legislație, deoarece au fost sesizate unele cazuri de către cetățeni, în care angajatorul a cerut prezentarea testului HIV/SIDA. Această normă are scopul de a reduce cazurile de discriminare în raporturile de muncă.

Art. 56 alin.(2) - se abrogă deoarece Legea nr. 102/2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă a fost abrogată prin Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, astfel norma prevăzută de art. 56, alin. (2) este caducă.

Completarea **art.61** se datorează faptului că legislația în vigoare nu prevede un mecanism eficient de protejare a drepturilor sindicale. În acest sens, Codul contravențional prevede aplicarea sancțiunilor în doar 2 cazuri: la împiedicarea exercitării dreptului de întemeiere a sindicatelor și la împiedicarea exercitării dreptului de afiliere lor. Cu toate acestea, art. 37 *Legea sindicatelor nr. 1129 din 07.07.2000* stabilește că pentru încălcarea respectivei legi, a celorlalte acte normative privind sindicatele, a statutelor lor sau aplicarea legislației în măsură să împiedice realizarea garanțiilor stabilite în activitatea sindicatelor, persoanele cu funcții de răspundere ale autorităților publice, patronatului și sindicatelor răspund în conformitate cu legislația". Mai mult decât atât, potrivit aceluiași articol, persoanele culpabile de împiedicarea activității legale a sindicatelor poartă răspundere disciplinară, materială, administrativă, penală, în conformitate cu legislația.

Art. 70⁴ – Constă în completarea *Codului contravențional* cu un nou articol datorită faptului că, în ultimii ani sunt înregistrate tot mai multe cazuri de „bullying” iar din acest motiv considerăm absolut oportun a include o nouă componență contravențională în cadrul Codului contravențional.

Întâi de toate, este de menționat că potrivit DEX-lui român: „bullying” este acțiunea sau seria de acțiuni fizice, verbale, relaționale și/sau cibernetice, într-un context social dificil de evitat, săvârșite cu intenție, care implică un dezechilibru de putere, au drept consecință atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptate împotriva unei persoane sau grup de persoane și vizează aspecte de discriminare și excludere socială, care pot fi legate de apartenența la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală, caracteristicile personale,

acțiune sau serie de acțiuni, comportamente ce se desfășoară în unitățile de învățământ și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale.

Reieșind din prevederile art. 3 al Codului educației al RM, bullying-ul reprezintă „o formă de agresivitate care se manifestă în mod intenționat, repetat și prin dezechilibru de putere în relațiile dintre copii, elevi sau studenți și care se referă la acele comportamente prin care un copil, un elev, un student ori un grup rănește, dăunează, provoacă suferință, neputință sau aduce prejudicii demnității umane. Acest tip de agresivitate se desfășoară, în principal, în instituțiile de învățământ și în spațiile destinate educației și formării profesionale”.

Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, fenomenul de bullying reprezintă unul dintre cei mai mari factori de risc pentru sănătatea mintală a copilului și adolescentului, fiind, în același timp, unul din cei mai mari factori care duc la escaladarea episoadelor depresive în rândul acestora.

Recent, la data de 12 februarie 2024, în cadrul Conferinței de lansare a campaniei „împreună, fără bullying”, Ministerul Educației și Cercetării al RM, de comun cu alți experți din domeniu², au prezentat un studiu, care relevă date absolut alarmante ale incidenței fenomenului în cauză.

Datele care decurg din acest studiu, subliniază faptul că anul trecut au fost înregistrate 1086 cazuri de acest gen, iar 70% din aceste cazuri fiind cu martori ai violentei.

Astfel, în contextul celor descrise *supra*, ținând cont că acest fenomen este deja reglementat în Codul Educației al RM, neavând acoperire în legislația contravențională și luând în considerare amploarea pe care o capătă fenomenul de la un an la altul, considerăm oportună includerea unei componente contravenționale în textul proiectului Codului contravențional, care să stabilească subiecții asupra cărora sunt îndreptate acțiunile violente discriminatorii, obiectul asupra căruia se atentează la momentul comiterii acestor acțiuni, cercul subiecților care se fac vinovați de manifestarea acestor forme de violență psihologică precum și sancțiunile contravenționale.

Odată cu introducerea acestei noi componente contravenționale, competența pentru constatarea acesteia se oferă poliției, iar examinarea cauzei revine instanței de judecată.

Art. 74 - Se propune modificarea articolului referitor la următoarele aspecte:

- Menționăm că redacția actuală a **alin. (4)** nu sancționează și intervențiile la monumente prin încălcarea avizului Consiliului National al Monumentelor Istorice, care deseori nu este solicitat la emiterea autorizației de construire sau în cazul intervenției autorizației tacite în temeiul art.28¹ din Legea nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție. Pe de altă parte, aliniatul

² https://consulting.md/files/reports/60/Studiul_KAP_Bullying.pdf

(4) incriminează doar intervențiile în zonele de protecție ale monumentului istoric, dar nu și intervențiile nemijlocite la monument, aspect care poate provoca interpretări restrictive a noțiunii de zonă de protecție, și pe cale de consecință, poate conduce la excluderea răspunderii contravenționale pentru intervențiile nemijlocite la monumentele istorice, neavizate de către Consiliul Național al Monumentelor istorice. Același raționament este menționat și în contextul Consiliului Național pentru Monumente de For Public.

- Se propune completarea art. 74 cu **alin.(4¹)** cu o nouă normă care derivă din obligația prevăzută la art.11¹ din *Legea nr.1530/1993 privind ocrotirea monumentelor*, astfel se dorește ca nerespectarea acestei obligații să atragă răspunderea contravențională.

- **Alin.(6)** se completează cercul de subiecți pasibili de tragere la răspundere conform prevederilor din art.15 al *Legii nr.1530/1993*. Totodată, articolul se completează cu **alin.(13)** care va trage la răspundere același cerc de subiecți pentru nerespectarea obligației de efectuare a controlului și/sau a măsurilor prevăzute de aceeași lege.

- Completarea articolului cu **alin.(12)** urmărește preîntâmpinarea distrugerii sau deteriorării monumentelor istorice fie a construcțiilor, care în lipsa avizului Consiliului Național al Monumentelor istorice sau cu încălcarea parametrilor volumetrici, a soluției arhitecturale sau a coloristicii prevăzute în documentația de proiect avizată la Consiliul Național al Monumentelor Istorice, ar putea prejudicia autenticitatea și aspectul armonios al monumentului și zonei de protecție. Introducerea acestor norme derivă din obligațiile cuprinse la art.16¹ alin.(1) al *Legii nr.1530/1993*.

- **Alin.(14)** este introdus pentru a responsabiliza organul central de specialitate în domeniul patrimoniului cultural și autoritățile publice locale în privința obligațiilor stabilite prin art.19 al *Legii 218/2010 privind protejarea patrimoniului arheologic*.

- Cercetările efectuate de savanți pot fi folosite pentru a educa publicul larg despre importanța monumentelor și pentru a promova respectul față de patrimoniul cultural național, în *Legea nr.1530/1993* art. 32, a fost introdusă obligația proprietarilor sau deținătorilor de terenuri pe care se află monumente istorice să le pună la dispoziția savanților pentru a fi studiate. Din acest considerent, art.74 CC se completează cu **alin.(15)**, pentru a responsabiliza proprietarii și deținătorii de terenuri asupra obligațiilor ce le revin conform legii.

- **Alin.(16)** propus, are scopul de a stabili careva circumstanțe agravante în cazul contravențiilor prevăzute la alin.(4)-(9), (12), deoarece aceste fapte pot duce la mutilarea totală sau parțială a monumentului, fapt care atentează la păstrarea identității și moștenirii culturale.

- În urma acestor modificări, este necesar revizuirea **art.423⁸** care se referă la competența organelor de stat cu atribuții în domeniul patrimoniului cultural de a constata aceste fapte.

IV. CONTRAVENȚII CE ATENTEAZĂ LA SĂNĂTATEA POPULAȚIEI, SĂNĂTATEA PERSOANEI, LA STAREA SANITAR-EPIDEMIOLOGICĂ

Alin.(21) art. 91 – se abrogă deoarece dublează norma articolului 261¹ alin.(3) din *Codul fiscal* care sancționează fapta de înregistrare a prețului maxim de vânzare a țigaretelor la o valoare mai mică decât prețul de referință.

V. CONTRAVENȚII ÎMPOTRIVA PROTECȚIEI MEDIULUI

Art. 112 – se completează cu un nou alineat, astfel, necesitatea introducerii normei date, reiese din prevederile articolului 46² din *Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații*, unde este stabilită răspunderea contravențională pentru distrugerea infrastructurii de irigații și/sau desecare aflate în proprietatea statului infrastructurii de irigații și/sau desecare aflate în proprietatea statului.

Art. 119 - din formularea existentă la alin. (1) nu este clar ce acțiuni/inacțiuni pot fi sancționate. Formularea „Folosirea neautorizată a subsolului...” este prea largă, de aceea este necesar de specificat în ce mod folosirea este neautorizată. La alin.(2) la fel nu este clar ce presupune termenul „cercetarea incompletă și nerațională a subsolului”, prin urmare se propune modificarea alineatului pentru a oferi o claritate mai înaltă.

Art. 131 - Completările propuse la alin.(1) și (7), survin ca urmare modificărilor operate în *Legea apiculturii nr.70/2006* la art. art.7 și 14 alin.(4) și care drept urmare, trebuie actualizate și în *Codul contravențional*.

Alin. (4) urmează a fi divizat în două alineate pentru o mai bună claritate.

Art. 148 - Necesitatea efectuării modificărilor respective reiese din faptul că în anul 2023 a intrat în vigoare *Legea nr. 43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră*, care reglementează activitățile în domeniul refrigerare și climatizare. Art. 38 al legii menționate stabilește că nerespectarea prevederilor acesteia atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală, conform legislației. Astfel, apare necesitatea modificării *Codului contravențional*, cu introducerea prevederilor de rigoare.

Art. 154 - Modificarea respectivă este propusă în contextul majorării numărului de intervenții la lichidarea incendiilor produse la poligoanele de deșeuri în anul 2023, urmare nerespectării regulilor de apărare împotriva incendiilor și factorului uman, precum și în scopul minimalizării riscului de producere a acestora.

Art. 155¹ – Completarea cu alin.(13) se datorează faptului că subiecții supuși controlului care desfășoară activități nucleare și radiologice nu întotdeauna execută prescripțiile în termen, le execută parțial, iar în cazuri particulare nu le execută în totalitate, aspecte ce au impact negativ asupra siguranței și securității lucrărilor, pacienților, populației și a mediului

înconjurător. Respectiv, acest fapt implică efectuarea controalelor de stat repetate și cheltuirea nerațională de resurse umane și bugetare. În același timp, legislația națională cu privire la controlul de stat al activității de întreprinzător nu permite efectuarea controalelor cu frecvență mai mare decât cea stabilită. Astfel, completarea Codului contravențional cu prevederile expuse supra, va adăuga un instrument pentru punerea în aplicare a prevederilor și cerințelor naționale de desfășurare în siguranță a activităților nucleare și radiologice.

Art.156 - Potrivit *Legii nr.226 din 30.09.2022 privind modificarea unor acte normative*, intrată în vigoare la 21.10.2023, au fost efectuate modificări la un șir de acte normative, fiind abrogată și *Legea nr. 851-XIII din 29.05.1996 privind expertiza ecologică*. Reieșind din faptul că procedura de expertiză ecologică nu mai este prevăzută în actele normative, pentru nerespectarea normelor abrogate în legea materială, atragerea la răspundere contravențională nu poate surveni. Totodată, prin *Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu*, la art. 16 este prevăzută răspunderea pentru încălcarea acestei legi „Nerespectarea sau respectarea necorespunzătoare a prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală.”, iar în *Codul contravențional* așa norma nu există. Reieșind din cele menționate, se propune modificarea art. 156 din CC prin care procedura de „expertiză ecologică” să fie exclusă în lipsa actului normativ aplicabil, iar „evaluarea strategică de mediu” să fie inclusă în temeiul actului normativ în vigoare și lipsa normei de atragere la răspunderea contravențională.

VI. CONTRAVENȚII ÎN DOMENIUL
INDUSTRIEI, CONSTRUCȚIILOR, ENERGETICII,
GOSPODĂRIEI COMUNALE, LOCUINȚELOR ȘI
AMENAJĂRII TERITORIULUI

Art. 159 - La propunerea Ministerului de ramură, articolul este racordat la noile prevederi din *Legea nr.151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase*, inclusiv în privința terminologiei utilizate.

Prevederile de la alin. (1) lit. a), alin.(2) necesită să fie concretizate în privința acțiunilor/inacțiunilor care urmează a fi sancționate. Alin. (3), necesită să fie revizuit, odată ce se referă în mod abuziv la neîndeplinirea oricăror prescripții, în pofida faptului că acestea puteau să fie contestate.

La alin.(5) „încălcarea cerințelor privind asigurarea obligatorie” este o sintagmă incertă, fără a fi clar la care cerințe se referă. Este necesar de concretizat că anume efectuarea lucrărilor la obiect fără deținerea unui contract de asigurare obligatorie valabil sau cu deținerea unui contract care nu asigură întregul obiectiv industrial periculos, constituie încălcare.

Art. 162¹, 162² - Completarea Codului contravențional cu articolele menționat, se impune ca urmare a faptului că, ANRE în calitate de organ al

supravegherii energetice de stat, pe lângă eliberarea autorizațiilor pentru electricienii autorizați, asigură și monitorizarea activității acestora. Prin urmare, încălcările depistate în procesul de lucru nu pot fi sancționate de către ANRE, fapt care permite subiecților menționați de a face abatere de la normele legală fără a fi supuși unor forme de constrângere. Obligațiile transpuse în norma contravențională se regăsesc în *Regulamentul cu privire la autorizarea electrician autorizat* aprobat prin HANRE nr.413/2021 și *Regulamentul de admitere în exploatare a instalațiilor electrice* aprobat prin HANRE nr. 475/2021.

În baza aceluiași raționament a fost introdus și art. 162², care se referă la încălcările efectuate de către laboratoarele electrotehnice. Regulile transpuse sunt cuprinse în *Regulamentul cu privire la autorizarea laboratoarelor electrotehnice* aprobat prin HANRE 476/2021.

Art. 163¹ – Introducerea acestui articol rezultă din necesitatea responsabilizării operatorilor sistemelor de distribuție și de transport a energiei electrice, în calitate de destinatari ai prescripțiilor emise de către organul supravegherii energetice de stat. În practică, încălcările prescrise de către ANRE operatorilor de sistem prezintă un grad de pericol sporit, în comparație cu cele emise în adresa altor proprietari și gestionari ai instalațiilor electrice.

Suplimentar, atragem atenția că operatorii de sistem conform *Regulamentului cu privire la autorizarea laboratoarelor electronice* aprobat prin HANRE 476/2021, au obligația legală de a exploata în mod inofensiv rețelele electrice și de a întreprinde măsurile impuse de normele tehnice aprobate în acest sens. În vederea executării respectivelor obligații, operatorii de sistem dispun de personal calificat antrenat în activități de exploatare zilnică a rețelelor electrice. Corespunzător, este imperios ca sancțiunile contravenționale să fie aplicate în funcție de subiect și de gradul de pericol pe care o reprezintă încălcarea constatată de către organul supravegherii energetice de stat.

Alineatul (4) s-a propus în vederea asigurării forței coercitive a statului în cazul nerespectării prevederilor art. 14 alin.(1) lit. k) a Legii cu privire la energetică Nr. 174 din 21-09-2017, potrivit căreia Agenția dispune sistarea producerii sau montării utilajului, a rețelelor electrice și tehnice, a instalațiilor electrice și termice a căror exploatare poate provoca avarii, incendii, electrocutări și/sau explozii.

În același timp, se propune completarea Codului cu alineatul (5), care prevede sancțiunea pentru persoanele care refuză permiterea efectuării controalelor tehnice sau inspecțiilor autorității supravegherii energetice de stat, similar prevederilor art. 169 lit. a) Cod contravențional, care este aplicabilă controalelor efectuate titularilor de licență din domeniul energetic. Redacția propusă va soluționa problema actuală legată de imposibilitatea sancționării persoanelor fizice sau juridice care nu sunt subiecți ai contravenției prevăzute de art. 169 Cod contravențional, și cărora nu li se aplică prevederile art. 14 alin

. (1) lit. o) din Legea cu privire la energetică. Suplimentar, se propune redacția aliniatului (6), potrivit căreia vor fi sancționate persoanele fizice sau juridice care nu prezintă informații organului supravegherii energetice de stat, în conformitate cu art. 14 alin. (1) lit. j) al Legii cu privire la energetic.

Se propune completarea cu aliniatul (7), care va stabili sancțiunea contravențională pentru refuzul de a deconecta centralele electrice și termice, rețelele electrice și termice, instalațiile electrice și termice, conform solicitării organului supravegherii energetice de stat emise în corespundere cu art. 14 alin.(1) lit. e) al Legii cu privire la energetică.

Art. 168 - Necesitatea modificării redacției art. 168 se impune ca urmare a intrării în vigoare a *Hotărârii de Guvern nr. 876/2022* prin care a fost aprobat *Regulamentul privind zonele de protecție a rețelilor termice*. Totodată, pentru asigurarea caracterului preventiv al normei, acesta urmează să aibă un caracter similar art. 163 din redacția actuală a Codului contravențional, care prevede răspunderea contravențională pentru încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelilor electrice. La fel este necesară includerea persoanei juridice în calitate de subiect al contravenției prevăzute de art. 168, întrucât în practică, se întâlnesc situații în care fapta de încălcare a regulilor cu privire la protecția rețelilor termice, se săvârșește în interesul/de către persoana juridică.

Art. 169, 169² - Propunerea vine să delimiteze subiecții contravenției prevăzute la articolul respectiv deoarece redacția actuală include în articolul 169 atât întreprinderile din domeniul energetic cât și serviciul public de alimentare cu apă și/sau canalizare, urmărindu-se divizarea răspunderii acestor întreprinderi în articole diferite. Necesitatea divizării se datorează faptului că impactul amenzilor aplicate de către agenții constatatori ai ANRE în privința întreprinderilor din cele două domenii, este unul diferit. Or, întreprinderile din domeniul energetic sunt în majoritatea cazurilor întreprinderi cu situații financiare puternice, care au capacitate de plată a amenzilor. Pe de altă parte, întreprinderile din domeniul alimentării cu apă și canalizare au o situație financiară precară, multe activând în stare de insolvabilitate. Prin urmare, considerăm oportun divizarea sancțiunilor aplicate întreprinderilor din cele două domenii, și înăsprirea sancțiunilor pentru întreprinderile din domeniul energetic, întrucât quantum amenzilor actuale nu au un rol suficient de educativ. Respectiv, în redacția propusă, au fost excluse prevederile ce țin de domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, acestea fiind expuse într-un articol nou.

Totodată, în redacția propusă la art.169, a fost exclusă sancțiunea prevăzută de litera „s) încălcarea prevederilor Metodologiei formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere, de către vânzătorii cu amănuntul ai produselor petroliere principale și ai gazului lichefiat, la calcularea prețului de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale și a gazului lichefiat”, întrucât aceasta este una caducă, în legătură cu existența sancțiunilor

pentru încălcarea normelor de desfășurare a activității de către participanții la piața produselor petroliere la art. 169¹ Cod contravențional.

În același timp, în redacția propusă, a fost introdusă o sancțiune nouă, prevăzută la litera r), pentru nerespectarea prevederilor Codului rețelelor electrice, a Codului rețelelor de gaze naturale, a Regulilor pieței gazelor naturale, a Regulilor pieței energiei electrice. Necesitatea introducerii unei astfel de sancțiuni, rezultă din importanța actelor normative menționate pentru întreg sistemul energetic. Or, Codul rețelelor instituie cadrul normativ pentru asigurarea și gestionarea unui acces eficient și transparent la rețelele electrice și cele de gaze naturale, reglementând procedurile de racordare, dezvoltare și exploatare a rețelelor electrice, în legătură cu fluxurile transfrontaliere. În același timp, Regulile pieței reglementează cadrul legal pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare a gazelor naturale cât și a energiei electrice, nerespectarea cărora poate genera situații de dezechilibre în sistem și alte probleme legate de transparența și integritatea piețelor.

Tot în redacția art. 169 lit. o), a fost introdus textul „Regulamentului cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice”, în contextul în care redacția actuală a Codului nu stabilește sancțiuni pentru operatorii din sectorul termoelectric pentru încălcarea regulamentului menționat.

Art. 169¹ - redacția actuală sancționează refuzul de a vinde produse petroliere doar de tip standard, fără a face referire la alte produse petroliere comercializate. Modificarea propusă urmărește scopul de a extinde aria de aplicabilitate a normei, astfel, pentru a asigura dreptul consumatorului de a procura necondiționat produse petroliere, inclusiv altele decât cele de tip standard, se impune necesitatea stabilirii unor sancțiuni contravenționale pentru refuzul de a comercializa inclusiv benzină, motorină sau gaz lichefiat, prețul maxim a cărora nu este stabilit de către ANRE. Permisivitatea de a comercializa cu amănuntul alte tipuri de produse petroliere principale decât cele pentru care sunt stabilite prețurile maxime este prevăzută la art. 4 alin.(2) din *Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere*.

VII. CONTRAVENȚII ÎN DOMENIUL AGRICOL ȘI SANITAR-VETERINAR

Art. 189, 189¹ – completările se dovedesc a fi necesare în contextul adoptării *Legii nr. 403/2023 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare* și a *Legii nr. 422/2023 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare*.

Art. 189⁸ – propunerea de completare este elaborată în temeiul art. 41 din *Legea nr. 237/2023 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice*, care prevede că încălcarea *Legii nr. 237/2023* și a actelor normative

de punere în aplicare a acesteia atrage după sine răspunderea civilă, contravențională sau penală în conformitate cu legislația.

VIII. CONTRAVENȚII CE ATENTEAZĂ LA REGIMUL DIN TRANSPORTURI

Art. 199⁷ – Modificările respective se înaintează pentru îmbunătățirea și reglementarea normelor de siguranță a traficului în port, prevenirea coliziunilor navale, a poluării în port și pentru optimizarea controlului de stat. Temeiul legal care fundamentează propunerile înaintate derivă din prevederile art.89 și art.94 din *Codul navigației maritime comerciale al Republicii Moldova*, aprobat prin *Legea nr.599/1999*.

Art. 208 alin.(5) - În procesele gestionate de Autoritatea Aeronautică Civilă privind amplasarea construcțiilor, a instalațiilor și a echipamentelor în zonele supuse servituții aeronautice, adesea, solicitanții omit să informeze despre inițierea amplasării obiectelor respective și, respectiv, ignoră să transmită informația necesară după finalizarea acestora. Astfel, informarea respectivă este una esențială, deoarece permite verificarea promptă la fața locului a caracteristicilor obiectelor instalate prin prisma afectării siguranței zborurilor. Respectiv, în scopul responsabilizării persoanelor solicitante, se propune completarea art.208, cu o nouă normă în redacția expusă *supra*.

IX. CONTRAVENȚII ÎN DOMENIUL CIRCULAȚIEI RUTIERE

Art. 233 alin.(3¹) - În prezent, articolul 233 sancționează conducerea vehiculelor sub influența alcoolului, dar nu acoperă explicit situația în care un șofer refuză testarea alcoolscoptică sau examenul medical. Această completare va asigura că toți șoferii suspectați de conducere sub influența alcoolului vor fi obligați să se supună testelor, eliminând astfel posibilitatea de a evita sancțiunile prin refuz.

Această propunere este în acord cu prevederile art.384 alin.(4) lit.c) care prevede că: „Persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional este obligată: c) să accepte necondiționat, la cererea autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională, testarea alcoolscoptică, testarea antidrog, examenul medical, dactiloscopia, prelevarea de sânge și de secreții ale corpului pentru analiză;”

Astfel, corespunzător obligației specificate, pentru impunerea respectării acesteia, considerăm oportună încriminarea faptei potrivit redacției propuse pentru alin.(3¹).

X. CONTRAVENȚII ÎN DOMENIUL COMUNICAȚIILOR ELECTRONICE ȘI AL COMUNICAȚIILOR POȘTALE

Art. 259³ – Completarea codului cu acest articol se datorează faptului că Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației este abilitată prin lege de a emite decizii obligatorii sau de reglementare în domeniile de competență atribuite prin lege. În acest context, ANRCETI trebuie să dispună, în mod clar și fără echivoc, de autoritatea de a impune sancțiuni adecvate, efective, proporționale și cu efect de descurajare (disuasive) în cazul în care condițiile legii sunt încălcate de către destinatarii acestor decizii. Cu atribuții similare sunt abilitate alte autoritățile de reglementare/ autonome – a se vedea art. 74³, art. 163¹, 330³ CC.

Art. 259⁴, 259⁵, 410¹ – Completarea codului cu aceste articole sunt fundamentate prin articolele 34 și 35 din Directiva privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în Uniune (Directiva NIS2), care au ca obiect de reglementare condițiile generale pentru aplicarea de amenzi administrative subiecților ce intră în sfera de aplicare a acesteia pentru încălcări ale regimului privind măsurile de gestionare a riscurilor în materie de securitate cibernetică, stabilit de art. 21, și ale regimului privind respectarea obligațiilor de raportare, reglementat de art. 23 din aceeași directivă. Aceste regimuri sunt corespunzător reglementate în legislația națională de art. 11 și art. 12 din Legea nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică.

De asemenea, se propune completarea capitolului III al cărții a doua „*Autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale*” cu un articol dedicat Agenției pentru Securitate Cibernetică în vederea stabilirii competențelor de constatare și examinare de către Agenție a cauzelor contravenționale în privința contravențiilor respective. În acest sens, se propune completarea cu articolul 410¹.

XI. CONTRAVENȚII CE AFECTEAZĂ ACTIVITATEA DE ÎNȚEPRINZĂTOR, FISCALITATEA, ACTIVITATEA VAMALĂ ȘI VALORILE MOBILIARE

Art. 273 pct.(14¹), art. 406 - Art. 21⁶) alin. (3¹) și alin. (4) al *Legii nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior* prevede că în vederea respectării normativelor admise, persoanele fizice și juridice care desfășoară activități în domeniul comerțului interior sunt obligate, la prescrierea autorităților cu drept de control, inclusiv în cazul petițiilor, să solicite măsurări ale nivelului de zgomot, care sunt efectuate inclusiv de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică.

Drept urmare, este necesar de a acorda competența de a constata și examina contravenția privind nerespectarea normativelor admise de emitere a zgomotului și a vibrației inclusiv și de către Agenției Naționale pentru Sănătate Publică în art. 406 al aceluiași Cod, ori, această modificare ar permite ultimei întocmirea prescripțiilor pe numele agentului economic, cu obligarea acestuia de a întreprinde măsuri de efectuare a măsurărilor nivelului factorilor fizici

(zgomot) și prezentarea acestora, întocmirea proceselor verbale de contravenții și sancționarea după caz în rezultatul eschivării.

Art. 273 pct.17) și 18) – art.20¹ din *Legea nr.231/2010 cu privire la comerțul interior* prevede că „este interzisă utilizarea/comercializarea pungilor din plastic foarte subțire, cu grosimea peretelui mai mică de 15 microni, cu excepția celor care sunt utilizate ca ambalaj, începând cu 1 ianuarie 2021” precum și faptul că este interzisă „utilizarea/comercializarea farfuriilor, paharelor, altor accesorii ale serviciilor de masă și bețișoarelor, de unică folosință, fabricate din plastic, cu excepția celor biodegradabile, începând cu 1 ianuarie 2021”.

Luând în calcul că deja toate termenele prevăzute de lege au fost atinse, este suficient de prevăzut o singură normă sancționatorie pentru utilizarea pungilor de oricare grosime cu excepția celor care sunt utilizate ca ambalaj, precum și pentru utilizarea farfuriilor, paharelor etc. din plastic.

Art. 277¹ alin.(3) – Fraza utilizată „sau altor substanțe cu efect puternic ori din alte cauze, vădit nu sunt conștiente de acțiunile lor,” este o formulare prea vagă iar personalul localurilor de joc nu este calificat să stabilească nivelul de conștiință manifestat de persoane, prin urmare se propune redarea alineatului într-o formă mai clară, prin stabilirea interdicției de acces la jocurilor de noroc a persoanelor care vădit se află în stare de ebrietate.

Prin eliminarea termenului „persoanei fizice” și specificarea „persoanei cu funcție de răspundere”, se clarifică exact cine este subiectul responsabil pentru implementarea și respectarea măsurilor de restricționare a accesului la jocurile de noroc. Acest lucru reduce ambiguitatea și asigură că sancțiunile sunt aplicate celor care au responsabilitatea de a implementa aceste măsuri.

Art. 286 alin.(6) - Introducerea alineatului (6) în articolul existent este importantă din mai multe motive, în special în contextul în care art. 30 lit. 1) din *Legea nr. 1100/2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice* interzice deja comercializarea cu amănuntul a alcoolului în anumite intervale de ore. Prin includerea acestei interdicții direct în codul contravențional, se asigură o aplicare coerentă și uniformă a legii. Există deja o interdicție clară în *Legea nr. 1100/2000*, dar fără careva sancțiuni specifice, fapt ce poate face aplicarea acesteia inefficientă.

Art. 291 – Necesitatea acestei modificări este dictată de faptul că actualmente regulile de efectuare a operațiunilor valutare sunt stabilite nu doar în actele normative aprobate de Banca Națională a Moldovei, dar și în alte acte normative. Completarea articolului cu noile alineate vin să permită autorităților să impună sancțiuni în cazul încălcării obligațiunilor stabile în *Legea nr. 62/2008 privind reglementarea valutară*, și prin urmare, va proteja consumatorii de potențiale abuzuri sau practici comerciale neloiale precum și responsabilizează unitățile de schimb valutar de a respecta regulile stabilite de lege.

Art. 293¹ – În prezent, sancțiunile pasibile a fi aplicate contribuabilului pentru încălcarea regulilor de exploatare a echipamentelor de casa si de control sunt reglementate de atât de art. 254 din *Codul fiscal* cât și de art. 293¹ alin. (4) și (10) din CC. Astfel, pentru neadmiterea cazurilor de sancționare dubla a contribuabilului pentru una și aceeași încălcare, se propune excluderea sancțiunii prevăzute de CC pentru încălcarea comisă de contribuabil (persoana juridica).

Art. 293² alin.(5) - Prin propunerea menționata se urmărește stabilirea sancțiunii contravenționale prevăzute la art. 293² din CC pentru nerespectarea de către beneficiarul plății a interdicției de a solicita de la plătitor comision pentru utilizarea unui instrument de plată sau serviciu de plata (art. 50 alin. (4) din Legea nr. 114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronica).

Necesitatea stabilirii unei asemenea sancțiuni este condiționată de lipsa în cadrul normativ în vigoare a unei măsuri de prevenire și sancționare a încălcării interdicției prevăzute de art. 50 alin. (4) din Legea nr. 114/2012, ținând cont de multiplele sesizări/reclamații parvenite de la plătitori cu privire la aplicarea unor asemenea comisioane de către beneficiarii de plăți, cu precădere din domeniul HORECA. Prin urmare, instituirea unei sancțiuni pentru nerespectarea interdicției reglementate de norma menționată va contribui la prevenirea si combaterea încălcărilor din domeniul respectiv, asigurând astfel reducerea evaziunii fiscale prin eliminarea factorilor de stimulate a plăților în numerar în detrimentul plăților electronice.

Art. 310³ - Constatarea și sancționarea încălcărilor admise de organizațiile de creditare nebanară se realizează în corespundere cu *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, Legea nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebanară* și în baza cadrului normativ secundar aprobat de Banca Națională a Moldovei. Respectiv, ținând cont de faptul că încălcarea prevăzută la art. 310³ alin. (1) din CC este reglementată implicit în *Legea nr. 1/2018* (art. 24 alin. (1) lit. a)), având în vedere dreptul discreționar al autorității de supraveghere de a individualiza sancțiunea în corespundere cu gravitatea încălcării comise și caracterul disproporționat al sancțiunii prevăzute de CC, se consideră oportună abrogarea art. 310³ alin. (1).

XII. CONTRAVENȚII CE AFECTEAZĂ ACTIVITATEA AUTORITĂȚILOR PUBLICE

Art. 318² – Regulamentul privind monitorizarea electronică a persoanelor aprobat prin *HG nr. 1322/2016* stabilește la anexa nr. 3 obligațiile agresorului care poartă dispozitivul special de supraveghere. Aceste obligații la moment nu pot fi încadrate prin prisma Codului contravențional sau Codului penal, astfel agresorul nu este încurajat de a-și onora obligațiunile atât cele cerute prin

încheierea instanței de judecată, cât și prin acordul indicat mai sus, ci mai degrabă, îl face să aibă o atitudine indiferentă față de acestea.

Art. 319² – Norma menționată a fost introdusă în CC întru executarea *Legii Curții de Conturi nr.261/2018*, care a fost abrogată odată cu adoptarea *Legii nr.260 din 07.12.2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi*, motiv din care se impune abrogarea normei.

Art. 326¹ – Completarea articolului cu alin.(2¹) au drept scop asigurarea procesului includerii tuturor actelor administrative ale Administrațiilor Publice Locale în Registrul de stat al actelor locale. Or, se constată cazuri când persoanele responsabile nu includ actele administrative emise sau actele conexe emiterii actului în sursa informațională vizată, fiind îngreunat procesul de exercitare a controlului de legalitate de către oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat.

Art. 327 – Modificările la alineatele (1) și (2) sunt condiționate de faptul că depozitarii responsabili nu mai prezintă „dări de seamă” ci „rapoarte privind disponibilul și circulația bunurilor din rezervele de stat și de mobilizare”, prin urmare, este necesar de ajustat terminologia utilizată.

Completarea articolului cu alineatele (3)-(5) vină să transpună obligațiile impuse de *Legea nr.104/2020 cu privire la rezervele de stat și de mobilizare* (art. 20; art. 30) care va genera creșterea nivelului de conformare ale depozitarilor responsabili, scăderea prejudiciilor aduse sistemului rezervelor, numărului de practici ilegale admise de către depozitarii responsabili. Acest fapt va asigura păstrarea, integritatea și calitatea bunurilor materiale stocate în rezervele de stat și de mobilizare.

Art. 327¹ - Odată cu modificarea *Legii nr.131/2015 privind achizițiile publice*, *Legii nr.74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, ape, transporturilor și serviciilor poștale* și intrarea în vigoare a Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 870/2022*, împreună cu alte normative relevante, a apărut necesitatea aducerii în concordanță a Codului Contravențional cu noile prevederi legislative, care au generat o actualizare semnificativă a cadrului legal privind achizițiile publice.

Art. 330 - Modificarea are drept scop aducerea în conformitate a prevederilor Codului Contravențional cu prevederile *Legii nr.93/2017 cu privire la statistica oficială*, care a suferit modificări prin *Legea nr. 334/2022 pentru modificarea unor acte normative*, și întru executarea art.23 din *Legea nr. 231/2022 privind recensământul populației și locuințelor*.

Respectiv, proiectul propune:

1) Completarea Codului Contravențional cu prevedere nouă – privind responsabilitatea personalului Biroului Național de Statistică (*în continuare BNS*) - atât a celui angajat pe bază permanentă, cât și a personalului angajat sau contractat temporar (inclusiv a personalului antrenat în colectarea și prelucrarea datelor în cadrul recensământului populației și locuințelor) – pentru încălcarea

legislației statistice (Legii 93/2017) și a Legii 231/2022 privind recensământul populației și locuințelor;

2) Responsabilizarea participanților în procesul de colectare a datelor prin sancționarea persoanelor fizice și juridice pentru împiedicarea reprezentanților BNS de a exercita atribuțiile de colectare a datelor pentru producerea statisticilor oficiale.

**XIII. CONTRAVENȚII CE ATENTEAZĂ LA REGIMUL FRONTIEREI
DE STAT ȘI REGIMUL DE ȘEDERE PE TERITORIUL
REPUBLICII MOLDOVA**

Art. 332 alin.(1¹) – În *Legea nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat* se regăsesc reglementări referitoare la accesul persoanelor în fâșia de protecție a frontierei de stat (art. 4; art. 40), respectarea cărora urmează a fi impusă prin măsurile coercitive în caz de încălcare. Introducerea alineatului propus este motivată prin faptul că fâșia de protecție a frontierei de stat se află nemijlocit lângă linia frontierei de stat și este destinată pentru întreținerea frontierei de stat, protejarea semnelor de frontieră și asigurarea controlului accesului la linia frontierei de stat. Prin urmare, pentru asigurarea securității frontaliere este necesară existența unor prevederi aplicabile pe terenurile din imediata apropiere a frontierei de stat, precum și prezenta nomelor de constrângere în caz de încălcare/nerespectare a acestora.

Art. 333 alin.(4²) - Deținerea permisului de ședere sau a buletinului de identitate ajută la identificarea și gestionarea persoanelor care se află ilegal în țară. Acesta este un instrument crucial pentru controlul imigrației și pentru asigurarea respectării reglementărilor privind șederea pe teritoriul național. Totodată, art. 73 alin.(2) din *Legea nr.200/2010 privind regimul străinilor în RM*, obligă apatrizii și cetățenii străini să dețină asupra lor permisul de ședere sau buletinul de identitate, iar introducerea acestei obligații în legislația contravențională va responsabiliza cercul de subiecți la care se referă această obligație.

**XIV. CONTRAVENȚII CE ATENTEAZĂ LA ORDINEA PUBLICĂ ȘI
LA SECURITATEA PUBLICĂ**

Art. 349 – Modificarea de la alin.(5) va fi în concordantă cu prevederile art.29 alin.1, lit.b, art.36 alin. (2) lit.a),b) și alin. (3) din *Legea nr.260 din 07.12.2007 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi*, cât și pentru a asigura o abordare unică față de procesul de aplicare a răspunderii contravenționale pentru componenta de contravenție privind împiedicarea activității legitime a funcționarului public care este constatată de MAI.

În același timp, din textul alin.(6) al art. 349 Cod contravențional cuvintele „repetat și necontestate” urmează a fi excluse întrucât, aceasta afectează mersul acțiunilor administrative. Or legiuitorul nu a prevăzut faptul că

sunt anumite prescripții care se emit o singură dată, iar acestea nu pot fi emise repetat. Astfel, în aceste cazuri prescripțiile rămân neexecutate și pe cale de consecință actele administrative individuale (prescripțiile) nu au nici o valoare pentru destinatar.

Art. 357, 395, 439⁴, 439⁹ – Oportunitatea acestor modificări rezidă din necesitatea eficientizării mecanismelor de prevenire și contracarare a faptelor care tulbură liniștea în timpul nopții, de la ora 22.00 până la ora 07.00, inclusiv prin cântare cu voce ridicată, semnalizare acustică, folosire cu intensitate auditivă a aparatajului audiovizual în locuințe sau în locuri publice, alte acțiuni similare.

Urmare a analizei efectuate de către Ministerul Afacerilor Interne, a fost stabilit faptul că în perioada anului 2022 pe teritoriul mun. Chișinău au fost înregistrate un număr impunător (**2.655 de apeluri 112**) de informații cu privire la încălcarea ordinii de drept, unde au fost raportate/sesizate diverse încălcări în localurile și zonele de agrement din municipiu. În urma examinării sesizărilor de către organul de constatare, au fost adoptate decizii, după caz, cu întocmirea proceselor verbale cu privire la contravenție atât în privința persoanelor fizice cât și în privința persoanelor juridice (**376 procese-verbale**) sau cu funcție de răspundere, fiind aplicate sancțiuni sub formă de amendă.

Analiza încălcărilor admise de către administrația unităților economice, denotă o desconsiderare a normelor de conduită socială precum și a obligativității îndeplinirii atribuțiilor ce le revin, adică prestarea serviciilor care nu afectează viața, sănătatea și securitatea consumatorilor/persoanelor, fapt ce constituie o încălcare a normelor de drept. De asemenea, este de remarcat faptul că agenții economici nu întreprind suficiente măsuri de menținere a ordinii publice în incinta și adiacentul localurilor, ba mai mult însăși administrația localurilor încălcă prevederile legale, *inter alia*, prin includerea aparatajului sonor la intensitate maximă pe timpul nopții.

Subsecvent, în urma constatării comiterii sistematice a faptelor contravenționale de tulburare a liniștii, Inspectoratele de Poliție din municipiul Chișinău sesizează autoritățile cu atribuții în domeniul comerțului în vederea sistării activității agenților economici care admit încălcarea prevederilor art.10 lit. c) din Lege Nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor - „prestarea serviciilor care nu afectează viața, sănătatea și securitatea consumatorilor”. În același registru, se atestă că măsurile întreprinse de autoritățile cu atribuții în domeniul comerțului sunt insuficiente și ineficiente, acestea limitându-se la avertizarea administratorilor societăților respective despre necesitatea asigurării respectării ordinii publice și a prevederilor legislației.

În acest context, se impune completarea Codului contravențional cu măsura de siguranță - suspendarea dreptului de a desfășura o anumită activitate, măsură care va putea fi aplicată de către instanța de judecată persoanelor fizice și juridice care comit fapta prejudiciabilă prevăzută la art. 357 manifestată prin

tulburarea liniștii. Măsura de siguranță urmează a fi aplicată în scopul înlăturării unei stări de pericol și/sau prevenirea săvârșirii unor fapte ce constituie contravenții.

Totodată, sancțiunea pentru faptele de la art. 357 și art. 395 urmează a fi completată sub aspectul includerii posibilității de privare a persoanei de dreptul de a exercita activitatea care a fost folosită la săvârșirea contravenției sau în cazul în care contravenția reprezintă o încălcare a regulilor de desfășurare a acestei activități.

Art. 358 - Actualmente practica demonstrează că o mare parte din persoanele fizice și juridice continuă să respecte doar prevederile stipulate în art. 358 lit. a) - d), ignorând prevederile regulilor de apărare împotriva incendiilor prevăzute în *HG nr. 847/2022* pentru aprobarea Regulilor generale de apărare împotriva incendiilor în RM, ceea ce conduce la producerea incendiilor soldate cu prejudicii materiale și în unele cazuri, cu decesul persoanelor. Ca urmare, persoanele fizice și/sau juridice care se fac vinovate de producerea incendiilor în urma nerespectării regulilor de apărare împotriva incendiilor nu pot fi sancționate de către organele competente, astfel creând un vid pentru aplicarea măsurilor de constrângere. Dat fiind faptul că, în redacția existentă a CC, se aplică sancțiuni doar pentru încălcarea normelor și regulilor de apărare împotriva incendiilor expuse în lit. a) – d) ale art. 358, astfel fiind imposibilă aplicarea sancțiunilor pentru toate încălcările normelor și regulilor de apărare împotriva incendiilor stabilite prin *HG nr.847/2022*, se denotă necesitatea modificării art. 358 CC.

XV. PARTICIPANȚII LA PROCESUL CONTRAVENȚIONAL

Art. 385 alin.(1) - Codul contravențional nu conține reglementări cu privire la independența procesuală a agentului constator împuternicit cu atribuții de constatare a contravenției și/sau de sancționare. Modificările propuse vor asigura independența procesuală a agentului constator cu privire la efectuarea acțiunilor de constatare și de soluționare, cu excepțiile menționate, fiind exclusă orice imixtiune în activitatea acestuia. Drept exemplu pot servi prevederile similare prevăzute în art. 57 din Codul de procedură penală, care reglementează exhaustiv independența ofițerului de urmărire penală în exercitarea atribuțiilor procesuale, cu privire la orientarea urmăririi penale și efectuarea acțiunilor de urmărire penală, cu excepția cazurilor când legea prevede încuviințarea, autorizarea sau confirmarea acestora de către procuror ori, după caz, de către judecătorul de instrucție. Orice imixtiune în activitatea ofițerului de urmărire penală este interzisă.

XVI. AUTORITĂȚILE COMPETENTE SĂ SOLUȚIONEZE CAUZELE CONTRAVENȚIONALE

Art. 396 alin.(3) - Derogarea de la alin.(1) art. 396 prin care se oferă competența procurorului „de a examina cauza” nu este rațională atât timp cât există organe abilitate să examineze diferite categorii de contravenții expres prevăzute în Codul contravențional. În acest sens, este de menționat că în cazul contravențiilor constatate de către procurori și expediate în adresa Inspectoratelor de poliție a MAI este respectată celeritatea procesului contravențional, datorită faptului că agenții constatare au o interacțiune directă cu cetățenii în teritoriu și în așa mod pot fi audiate persoanele la locul aflării lor, poate fi identificat locul aflării contravenientului și întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în termeni restrânși. Într-o altă ordine de idei, sunt anumite categorii de contravenții, care deși sunt constatate de procurori în cadrul examinării cauzelor penale/proceselor penale, examinarea acestora ar fi mai eficientă totuși de către agenții constatare specializați în anumite domenii, cum ar fi: Comisia Națională a Pieței Financiare, Serviciul Vamal, Consiliul Concurenței, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, etc. Subsecvent, în cazul constatării și examinării contravențiilor ce nu țin de competența sau specializarea procurorului, ar putea exista riscul examinării necorespunzătoare și inefficientă a acestora din motivul necesității de posedare a unor cunoștințe speciale în anumite domenii de activitate.

Art. 399 – alin.(2) În cuprinsul Codul contravențional nu este prevăzut astfel de act procesual, precum „procesul verbal de constatare”, însă se operează cu textul „proces-verbal cu privire la contravenție”, care este și actul de constatare a faptei contravenționale.

Alin.(2¹), similar art. 258 din CPP, se consideră oportună reglementarea instituției delegației și pentru agentul constatare, fapt care ar contribui indispensabil la:

- eficientizarea și accelerarea procedurii de cercetare a cauzei contravenționale sub toate aspectele;
- utilizarea rezonabilă a resurselor financiare și materiale necesare pentru exercitarea atribuțiilor funcționale de către agentul constatare;
- receptivitatea participanților la procesul contravențional (victima, martor), întrucât aceștia nu vor fi nevoiți să se deplaseze la sediul agentului constatare care examinează cauza contravențională conform principiului teritorialității;
- simplificarea procedurii de efectuare a acțiunilor de cercetare înfăptuite în cadrul procesului contravențional în afara razei teritoriale unde se desfășoară acesta;
- utilizarea rațională a timpului de muncă al agentului constatare, or în cazul respectiv agentul constatare va fi degrevat de necesitatea irosirii timpului pentru deplasări (pentru audieri, ridicarea bunurilor etc.).

Astfel, delegația va reprezenta actul procedural, prin care un agent constatare, în condiții de reciprocitate, va solicita asistență juridică, în cadrul

procesului contravențional, de la un alt agent constatatator al aceleiași autorități competente să soluționeze cauzele contravenționale potrivit art. 393 alin. (1) lit. d) din Codul contravențional, din altă rază teritorială, abilitat în cercetarea contravenției conform competenței materiale prevăzute de Codul contravențional. Delegația se va întocmi de către agentul constatatator care are la examinare o cauză contravențională și va conține informația detaliată despre faptă, inclusiv data, locul, mijloacele și modul de săvârșire a contravenției și consecințele ei, caracterul vinei, motivele și semnele calificative pentru încadrarea juridică a faptei, formele de participatie, lista documentelor, corpurilor delictive și a altor probe solicitate, circumstanțele de fapt și de drept, în legătură cu care urmează să se administreze proba, articolul în baza căruia se încadrează juridic fapta respectivă și alte aspecte relevante pentru desfășurarea obiectivă și multilaterală a procesului contravențional.

Executarea acesteia, se va efectua în termen de 10 zile lucrătoare din momentul delegării.

Art. 400 alin.(1) - urmează a fi modificat, prin trecerea competenței de constatare și examinare a contravenției prevăzute la art. 210, de la Autoritatea Aeronautică Civilă în competența MAI din considerentul că pentru constatarea și examinarea contravenției menționate, inclusiv și adoptarea unei decizii asupra cazului examinat, se impun un șir de acțiuni procesuale, precum: identificarea contravenientului, citarea la organul constatatator pentru audierea referitor la circumstanțele cazului, identificarea/audierea martorilor, precum și, după caz, a victimelor, colectarea altor probe și informații etc., iar deseori, pe lângă elementele constitutive ale contravenției prevăzute la articolul precitat, acțiunile unor pasageri nedisciplinați la bordul aeronavei întrunesc, prin concurs, elementele constitutive ale altor contravenții care nu țin de competența Autorității Aeronautice Civile.

Art. 404¹ alin.(4) - Agentul constatatator - angajatul cu funcția de control din cadrul Consiliului Concurenței, deține competența de constatare, examinare și aplicare a sancțiunilor, în acord cu alin.(4) al art. 404¹ din CC de sine stătător, fără ca cauzele contravenționale ce vizează practicile comerciale neloiale interzise de Legea nr. 231/2010, să fie examinate de către Plenul Consiliului Concurenței - organ colegial decizional al autorității naționale de concurență.

În acest context, semnalăm despre faptul atribuirii unei responsabilități majore agentului constatatator al Consiliului Concurenței, precum constatarea, examinarea și dreptul exclusiv de a decide aplicarea sancțiunilor pentru practicile comerciale neloiale interzise de *Legea nr. 231/2010*. Reieșind din cele expuse, pentru a asigura corelarea cu prevederile Legii concurenței nr. 183/2012 și a uniformiza practica deja existentă de constatare a contravențiilor, se consideră necesar abrogarea alin.(4) din art. 404¹ din CC. Astfel, examinarea și sancționarea practicilor comerciale neloiale va fi realizată de către instanța de

judecată competentă ca și în cazul celorlalte contravenții constatate ce țin de competența Consiliului Concurenței, conform alin.(1) al art. 404¹ din CC.

Art. 408 alin.(1) - La moment competența de constatare și examinare a contravenției prevăzute la art. 277 este atribuită conform art. 402 alin. (1) din CC, autorității administrative din subordinea Ministerului Finanțelor. Însă având în vedere că norma din CC urmărește neadmiterea comercializării cu amănuntul a produselor petroliere principale și/sau a gazelor lichefiate fără verificare metrologică sau nesigilate, iar singura autoritate investită cu drept de a efectua supravegherea metrologică privind comercializarea produselor nealimentare, precum și controlul de stat asupra activității de întreprinzător este Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor. Prin urmare, se consideră oportun ca art. 277 să fie atribuit pentru constatare și examinarea și Inspectoratului, întrucât Inspectoratul efectuează cel mai frecvent controale la stații Peco, iar în scopul acumulării anumitor probe, tangențial analizează documentele de forma stabilită în actele normative în vigoare (registrul de evidență a produselor petroliere recepționate, raportul de schimb, raportul privind datele înregistrate în aparatul de casă și de control).

Art. 415 alin.(1) - Raționamentul modificării propuse este judicios în vederea ajustării unei probleme tehnico-juridice. În acest sens, urmează a fi remarcat faptul că, obiectul generic al contravenției de la art. 242 CC, îl constituie securitatea circulației rutiere, iar obiectul material al acestei contravenții nu se referă exclusiv la tehnică militară sau în calitate de subiect al contravenției nu sunt doar militarii. Din acest considerent, stabilirea în calitate de agent constatatator atât a Ministerului Afacerilor Interne (art.400), cât și a Ministerul Apărării (art. 415), fără a face o distincție clară a competențelor, impune necesitatea operării modificărilor enunțate.

Art. 417, 423¹⁰ - Conform Legii nr.1402/2002, Serviciile publice de gospodărie comunală asigură furnizarea/prestarea serviciilor de alimentarea cu apă; canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale etc.

Totodată art. 417 CC oferă competența acestor servicii de a constata contravenții cum sunt: conectarea neautorizată la sistemul de alimentare cu apă și la sistemul de canalizare, deteriorarea sistemului de alimentare cu apă și a sistemului de canalizare, încălcarea zonelor de protecție a rețelelor de conducte de apă, etc. Acest fapt presupune că, operatorul are calitate dublă: cea de agent constatatator cât și de victimă, întrucât i-au fost cauzate prejudicii prin contravenție. Prin urmare, se consideră necesar ca, contravențiile prevăzute de art. 170-175 CC, să fie transferate în competența autorităților publice locale.

Art. 424, 449 - Din cauza dublării acestor două norme, se propune art. 424 a fi abrogat, iar art.449 să fie modificat pentru a reda o formulă mai clară, care să cuprindă procedura de transmitere a dosarului ofițerului de urmărire penală sau procurorului în cazul în care se dovedește că fapta constituie

infraacțiune, precum și procedura când se constată că fapta comisă nu este o infraacțiune ci o contravenție.

Art. 429 alin.(7¹) - Prin această completare se propune ca permisul de conducere să fie ridicat provizoriu din momentul constatării contravenției. Această modificare are scopul de a evita dificultățile legate de citarea persoanei pentru predarea permisului de conducere, dificultăți ce sunt frecvent întâlnite în practică. De multe ori, persoanele sancționate nu se prezintă pentru a preda permisul, ceea ce îngreunează aplicarea sancțiunii de suspendare a dreptului de a conduce. Prin ridicarea provizorie a permisului la momentul constatării contravenției, se asigură că persoana nu poate comite alte infraacțiuni rutiere până la emiterea deciziei finale. Această măsură servește drept un mijloc de prevenire și protecție a siguranței publice, garantând că persoana sancționată nu va continua să conducă ilegal. Astfel, propunerea vizează creșterea eficienței în aplicarea sancțiunilor și îmbunătățirea siguranței rutiere prin eliminarea riscului de continuare a activităților ilicite de către persoanele sancționate. Aceasta asigură un control mai strict și prompt al respectării reglementărilor rutiere, contribuind astfel la prevenirea accidentelor și la menținerea ordinii publice.

Art. 433 alin.(2) - În cadrul operațiunilor de reținere, care sunt esențiale pentru identificarea și gestionarea persoanelor implicate în contravenții, se pune accentul pe necesitatea de a oferi carabinierilor capacitatea legală de a acționa în mod eficient prin aplicarea reținerii. Această atribuție ar permite carabinierilor să contribuie la menținerea ordinii publice și la asigurarea securității persoanelor, evitând astfel situații în care contravenienții ar putea să scape neidentificați și nepedepsiți din cauza limitărilor actuale. Prin urmare, acordarea acestui drept de reținere este judicioasă, pentru a spori eficiența forțelor de ordine și pentru a asigura un mediu mai sigur pentru societate.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu sunt.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul de modificare a Codului contravențional va avea impact asupra sectorului public doar pe marginea competențelor autorităților publice responsabile de constatarea și examinarea contravențiilor. Modificările propuse asupra Codului contravențional vizează ajustarea competențelor autorităților responsabile, prin introducerea sau excluderea din competența acestora a unor contravenții noi sau deja existente.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prevederilor proiectului nu va necesita cheltuieli financiare din bugetul de stat.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Impactul prezentului proiect asupra sectorului privat poate fi examinat prin prisma faptului că atât persoanele fizice cât și juridice, reieșind din raporturile juridice specifice activității pe care o desfășoară, pot întruni, după caz, calitatea de contravenient atunci când încalcă prevederile legii contravenționale.

Noile reglementări impuse de modificările Codului contravențional vor aduce o clarificare a obligațiilor pe care le au persoanele fizice și juridice. Acest lucru poate include responsabilități mai precise privind sfera activităților sectorului privat, pe care persoanele fizice și juridice trebuie să le cunoască.

4.4. Impactul social – Prezentul proiect de lege va avea un impact social prin faptul că va influența comportamentul indivizilor și organizațiilor din societate și va stabili reguli clare și sancțiunile aplicabile în cazul încălcării acestora. Codul contravențional joacă un rol esențial în menținerea ordinii și disciplinei sociale iar modificările propuse vor preveni și vor descuraja comportamentele antisociale împotriva valorilor sociale ocrotite de lege și va responsabiliza cetățenii.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal – nu este aplicabil

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen – nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu au fost identificate

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În conformitate cu prevederile art. 20 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative elaborarea prezentului proiect de lege a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web-oficială a Ministerului Justiției la compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative*, subdirectorul *Registrul proiectelor de acte normative* unde a fost plasat [Anunțul de inițiere procesului de elaborare a proiectului consolidat de modificare a Codului contravențional nr. 218 din 2008](#), precum și pe portalul www.particip.gov.md prin care se solicită implicarea tuturor subiecților interesați prin prezentarea propunerilor de rigoare.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI